

SAARNA 3. SUNNUNTAINA ENNEN PAASTONAIKAA 28.1.2018

Espoon tuomiokirkko

Luuk. 17: 7-10

Piispa Tapio Luoma

Tänään käydään maassamme vaaliurnille. Tasavallan presidentin valinta saa suomalaiset liikkeelle ilmaisemaan kantansa siihen, kuka ehdokkaista olisi paras johtamaan presidenttinä maattamme seuraavat kuusi vuotta. Itsenäisyytemme sadan vuoden aikana äänestämisen on ollut aina tärkeä tapahtuma, usein jopa juhlava. Äänestämisen merkitystä on korostettu jokaisen vaalin yhteydessä. Yleisesti kannetaan huolta siitä, että äänestysprosentti voi jäädä joskus kovin alhaiseksi.

Yleinen ja yhtäläinen äänioikeus on toimivan demokraattisen järjestelmän tärkeimpiä peruskiviä. Jokaisella täysi-ikäisellä kansalaisella on oltava oikeus sanoa sanansa siihen, ketkä päättävät yhteisistä asioistamme. Äänioikeuden käyttämättä jättäminen johtaa lopulta siihen, että päätöksentekijöiden selkänöja, äänestäjiltä saatu mandaatti, kapenee. Mitä pienempi äänestysprosentti, sitä suurempi epävarmuus vallitsee siitä, missä määrin vaalin tulos heijastaa kansalaisten tahtoa.

Vaaliurnilla käymiseen ei kannusteta ainoastaan muistuttamalla arvokkaasta äänioikeudesta. Samaa asiaa korostetaan myös puhumalla *kansalaisvelvollisuudesta*. Tämän ajattelutavan mukaan äänestämisen ei siis ole pelkästään oikeus vaan myös velvollisuus, jotakin sellaista, joka jokaisen äänioikeutetun kuuluu tehdä. Velvollisuus on täytettävä ja yhteiseen päätöksentekoon on osallistuttava. Oikeudet tarvitsevat rinnalleen velvollisuudet.

Päivän evankeliumissa Jeesus puhuu niin ikään velvollisuudesta. Hän kertoo vertauksen palvelijoista, jotka peltotöistä kotiin palattuaan jatkavat palvelutehtäväänsä. Isäntää on palveltava ennen kuin voi itse levätä tai aterioida. Jeesus jatkaa: *"Ei palvelija saa siitä kiitosta, että hän tekee, mitä hänen tulee tehdä. Niinpä tekin, kun olette tehneet kaiken, mitä teidän tulee tehdä, sanokaa: 'Me olemme arvottomia palvelijoita. Olemme tehneet vain sen, minkä olimme velvolliset tekemään.'"*

Jeesuksen sanat tuntuvat kieltämättä oudoilta. Hän edellyttää vahvaa velvollisuudentuntoa jopa siihen pisteeseen asti, että velvollisuutensa täyttäneen ei pidä odottaa kiitosta siitä, mitä hänen on pitänytkin tehdä. Sinun tulee tehdä se, mikä sinun tulee tehdä. Jeesuksen vertaus on itse asiassa kirpeää opetusta siitä, mitä armo lopulta on. Hän kuvaa sitä käänteisen esimerkin kautta: kiitosta ei saada sillä, että tekee velvollisuutensa, eikä armoa saa sillä, että sitä ahkerasti tavoittelee.

Armo eroaa kiitoksen tavoittelusta siinä, että kiitoksen saamiseen voi pyrkiä ja siinä voi jopa onnistua. Kun tekee työnsä hyvin, ehkä jopa enemmän kuin mihin velvollisuus kehotti, voi jäädä odottamaan kiitosta. Mutta armo on erilaista. Todennäköisyys sille, että kukaan voi koskaan omilla ponnisteluilla, yrittämisellä ja velvollisuuksien täyttämällä saada itselleen Jumalan armoa, on täysi nolla. Armon luonteeseen kuuluu se, että sitä ei voi ansaita eikä sen saamisen hyväksi voi kukaan tehdä mitään.

Armoa on vaikea käsittää. Jokin meidän sisimmässämme jatkaa sinnikkäästi vakuuttelua, että armon saamiseen voisi jotenkin itse vaikuttaa. Silti armo on jotakin sellaista, joka toivottavasti kelpaa jokaiselle. Velvollisuuksien täyttäminen on tärkeää ja välttämätöntäkin, mutta entä jos velvollisuudentunne alkaakin minua ahdistaa ja jos velvollisuuksien täyttäminen käy minulle liian raskaaksi? Jaksanko nähdä itseni enää tärkeänä ja arvokkaana, jos epäonnistun enkä pystykään tekemään sitä, mitä minun odotetaan tekevän ja mitä itse pidän välttämättömänä tehdä?

Velvollisuuksien näännyttämälle, epäonnistuneelle ja vääryyteen syyllistyneelle Jumalan armolla on paljon annettavaa. Jumalan armossa on se ihmeellinen piirre, että se jakaa silkkaa hyvää niille, jotka eivät sitä ole millään ansainneet. Kaikki on maksettu. Tämän on tehnyt Herramme Jeesus omassa sovitustyössään, jotta me löytäisimme sovinnon Jumalan, lähimmäisemme ja itsemme kanssa. Tämän vuoksi Jumala tarjoaa meille armoaan, jota me emme siis pysty koskaan omin yrityksin ansaitsemaan tai varmistamaan.

Tammikuun viimeisenä sunnuntaina, tammisunnuntaina, ajatuksiimme kantautuu muisto sadan vuoden takaa. Vain runsas kuukausi aiemmin itsenäiseksi, vapaaksi ja riippumattomaksi julistautunut valtiomme etsi kuumeisesti omaa paikkaansa maailmassa ja koetti tulla toimeen äärimmäisen epävarman maailmanpoliittisen tilanteen ja arvaamattoman tulevaisuuden kanssa. Maa piti vapauttaa venäläisestä, nyt vieraan vallan sotaväestä ja se riisuttiin aseista. Tuona aikana suomalaisten keskuudessa vallitsi lisäksi erilaisia käsityksiä siitä, miten tulevaisuutta olisi parasta rakentaa. Jännitteet kasvoivat suomalaisten keskuudessa ja lopulta aseet alkoivat puhua.

Kevään 1918 kuukaudet osoittivat, kuinka jakautunut kansakuntamme tuolloin oli. Sodan molempia osapuolia ajoi eteenpäin velvollisuudentunto. Esimerkiksi Etelä-Pohjanmaalla tuo velvollisuudentunto ilmeni yleisesti vakaumuksena siitä, että lakia oli tulevaisuuden rakentamisessakin noudatettava ja laillisen hallituksen määräyksiä oli seurattava. Vastaavasti monin paikoin etelämpänä Suomessa sodan toista osapuolta ajoi eteenpäin toisella tavalla määrittynyt velvollisuudentunto. Se halusi poistaa yhteiskunnalliset epäkohdat nopeasti ja rakentaa suomalaista tulevaisuutta oman poliittisen vakaumuksen pohjalta toisenlaiseen hallitusmuotoon pyrkien.

Me tiedämme, miten vaikea vaihe nuo kevään 1918 kuukauden olivat. Sota jätti jälkensä, jotka edelleen muistetaan. Tänäpäin, sata vuotta myöhemmin, vietämme tammisunnuntaita maassa, joka on vapaa ja jossa vallitsee pitkälle kehittynyt yhdenvertaisuus. Kipeiden vaiheiden jälkeen ne erilaiset velvollisuudentunnot, jotka sata vuotta sitten pakottivat suomalaiset toisiaan vastaan, ovat löytäneet toisensa ja pystyneet rakentamaan isänmaastamme monilla tavoin mitattuna erinomaisen maan asua ja elää.

Tammisunnuntai, tämä isänmaan päivä, osuu tänä vuonna kirkkovuoden ajankohtaan, jossa meille kerrotaan armosta, Jumalan rakkaudesta, joka on tarkoitettu jokaiselle ja jota kukaan ei voi omilla töillään, nuhteettomuudellaan tai velvollisuuksien täyttämisiillään ansaita. Armosta puhuttaessa käytetään usein samassa yhteydessä sanaa *sovitus*, siis *sovinto*. Tällainen armon yhteydessä esille tuleva sovinto on sellaista, jonka perusta on lahjoitettu. Koska emme voi ansaita armoa, emme myöskään kykene omin voimin luomaan perustaa, jolle sovintoa voisi rakentaa. Sovinto, josta jää puuttumaan armo ja armollisuus, jää hataralle pohjalle.

Hyvä seurakunta. Armoa, Jumalan armoa me tarvitsemme edelleen. On välttämätöntä, että täytämme omat velvollisuutemme, mutta on myös välttämätöntä, että osaamme ottaa armon vastaan. Me ihmiset emme ole koneita, joita pelkkä velvollisuudentunto pitää käynnissä. Me olemme ihmisiä, Jumalalle rakkaita, joita kutsutaan elämään yhdessä sovinnossa ja armollisuudessa.

Jumalan armon varassa me muistamme itsenäisen kansakuntamme vaiheita sata vuotta sitten. Jumalan armon varassa on hyvä rakentaa tämän päivän Suomea, jotta erilaisina ja eri tavoin ajattelevina emme enää ajautuisi vihaamaan toisiamme vaan muistaisimme sovinnon merkityksen. Jumalan armo muistaen meidän on hyvä toimia isänmaamme tulevaisuuden hyväksi tänään, kun maallemme ollaan valitsemassa tasavallan presidenttiä.

Siunatkoon maatamme ja kansaamme kaikkivaltias ja armollinen Jumala, Isä ja Poika ja Pyhä Henki.